

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Допущено до захисту

“ _____ ” _____ 2024 р.

Зав. кафедри, д.е.н., професор

_____ **Соколюк С.Ю.**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА**

**ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ТОВ "ОЛЬГА" ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Виконав - студент 2 курсу,

21м-пт групи

освітньої програми «Аграрне

підприємництво та агротрейдинг»

спеціальності 076 Підприємництво

та торгівля

Івахнюк Михайло Вікторович

Науковий керівник – к.е.н., доцент

Жарун Олена Володимирівна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Освітня програма «Аграрне підприємництво та агротрейдинг»
Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри д.е.н., професор

Соколюк С. Ю.
“ ____ ” _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студенту **Івахнюку Михайлу Вікторовичу**

1. Тема роботи «Економічна ефективність інвестиційних процесів в ТОВ "Ольга" Вінницької області»

Керівник роботи к. е. н., доцент Жарун Олена Володимирівна
затверджені наказом по університету від “ ____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи вітчизняні та міжнародні нормативно-правові акти та стандарти, наукова література вітчизняних і зарубіжних авторів з питань інвестиційної діяльності; періодичні видання; матеріали статистичної та бухгалтерської звітності підприємства

4. Перелік питань, які потрібно розробити

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
2. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОЛЬГА»
3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ОЛЬГА»

5. Перелік графічного матеріалу

Робота містить 21 таблицю, 1 рисунок

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/П	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів проекту
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	10.10.2023
2.	Одержання індивідуального завдання	11.09.2023
3.	Складання календарного плану написання кваліфікаційної роботи	11.09.2023
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи - підбір та вивчення літератури - участь у виконанні науково-дослідних робіт - інші заходи	Жовтень - грудень 2023
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи	Грудень 2023
6.	Підготовка: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - висновків	Лютий 2024 Травень 2024 Жовтень 2024 Листопад 2024
7.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахування зауважень наукового керівника	29.11.2024
8.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	01.12.2024
9.	Перевірка роботи на академічний плагіат	06.12.2024
10.	Одержання відгуку наукового керівника	08.12.2024
11.	Попередній захист роботи на кафедрі	08.12.2024
12.	Затвердження роботи завідувачем кафедри	09.12.2024
13.	Одержання рецензії	10.12.2024
14.	Захист кваліфікаційної роботи	13.12.2024

Студент _____ **Івахнюк М.В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ **Жарун О.В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОЛЬГА»	
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Ольга».....	
2.2 Аналіз зовнішнього середовища підприємства.....	
2.3 Оцінка ефективності інвестиційного проекту в ТОВ «Ольга».....	
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ОЛЬГА».....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

Реферат
на кваліфікаційну роботу :
«Економічна ефективність інвестиційних процесів в ТОВ "Ольга" Вінницької області»
студента факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва Івахнюка М.В.

Розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності є однією з ключових складових успіху діяльності будь-якого підприємства. Інвестиції та інновації сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства, стимулюють розвиток нових продуктів і технологій, дозволяють зайняти лідерські позиції на ринку. За останні роки відбулися значні зміни в сфері інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. Перш за все, зросла усвідомленість та відповідальність підприємців щодо вкладення коштів в розвиток своїх підприємств. Це стало можливим завдяки активній просвітницькій роботі держави та фахівців у цій сфері. Багаті досвідом підприємства активно апробували нові шляхи розвитку, інвестували в інноваційні рішення та технології.

Загальний зміст роботи викладений на 55 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 21 таблицю, 1 рисунок. Кількість використаних джерел становить 50 наукових праць.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. В кваліфікаційній роботі обґрунтовано, що розвиток інвестиційної діяльності підприємств є одним з ключових факторів успішного економічного розвитку країни, а інвестиції в нові технології, дослідження та розвиток допомагають створити конкурентні переваги, забезпечити стабільне зростання та збільшення прибутків підприємств. У роботі висвітлено основні чинники, які впливають на інвестиційно-інноваційну діяльність підприємств в умовах воєнного стану, такі як політична та економічна нестабільність, ризик втрати активів, зниження попиту на продукцію та послуги тощо.

Ключові слова: інвестиції, інновації, підприємство, розвиток, воєнний стан, інвестиційний клімат, можливості, ризики

ABSTRACT

The qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions and a list of references. The qualification work substantiates that the development of investment activity of enterprises is one of the key factors of successful economic development of the country, and investments in new technologies, research and development help to create competitive advantages, ensure stable growth and increase profits of enterprises. The paper highlights the main factors that affect the investment and innovation activities of enterprises under martial law, such as political and economic instability, the risk of asset loss, reduced demand for products and services, etc.

Keywords: *investment, innovation, enterprise, development, martial law, investment climate, opportunities, risks*

ВСТУП

Підприємство здійснює інвестиційну діяльність, виходячи із наявної потреби в рамках цільової орієнтації його бізнес-стратегії. Реалізуючи власну модель інвестиційної поведінки, підприємство не лише забезпечує фінансування потреб власної операційної діяльності та сприяє технологічному оновленню виробництва, але й підтримує платоспроможність та формує конкурентні переваги товаровиробника на ринку. Прийняття управлінських рішень щодо доцільності розміщення інвестицій вимагає ретельного аналітичного обґрунтування. Вибір інвестиційно привабливих об'єктів узгоджується за цілями із прийнятою інвестиційною стратегією підприємства та перевіряється на відповідність вимогам інвестиційної політики щодо очікуваної дохідності, рівня ризику, термінів окупності вкладеного капіталу і необхідної ліквідності активів.

Оптимізація інвестиційних потреб підприємства і можливостей їх забезпечення досягається за рахунок виваженого управління інвестиційними процесами на основі поєднання стратегічного планування інвестиційної діяльності та тактичних засобів досягнення поставлених цілей в конкретних умовах інвестування.

Ряд питань з організації, управління, фінансування та оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів сільськогосподарських підприємств включені в дослідження українських та зарубіжних вчених, а саме: Бланк І.А., Вініченко І.І., Воронков Д.К., Гриньова В.М., Гудзь О.Є., Гудоров О.І., Єпіфанова І.І. .Ю. , Кислюк О.С., Кононова О.Є., Кредісов А.І., Кропивко М.Ф., Майорова Т.В., Мацибор Т.В., Пересада А.А., Стеблюк Н.Ф. та ін.

Метою даної дипломної роботи є подальший розвиток теоретичних положень та удосконалення методичних і практичних рекомендацій щодо управління інвестиційними процесами на підприємстві.

Основними завданнями були виокремленні наступні:

- дослідження сутності, та класифікація інвестицій;
- характеристика інвестиційної привабливості підприємства;
- аналіз організації інвестиційної діяльності підприємств;

- дослідження рівня господарювання ТОВ "Ольга";
- розробка інвестиційного проекту на підприємстві;
- визначення альтернативного підходу до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад та прикладних проблем, пов'язаних із управлінням інвестиційними процесами на підприємстві.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались методи системного підходу та порівняння, на базі яких уточнено сутність поняття інвестиційної привабливості підприємства, виявлені недоліки існуючих методів оцінки інвестиційної привабливості підприємств; методи вертикального і горизонтального аналізу та коефіцієнтний метод при аналізі фінансового стану; методи експертного опитування та економіко-математичного моделювання для побудови альтернативного підходу до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Усі розрахунки проводилися у середовищі табличного процесора MS Excel.

Інформаційна база. Теоретичною й методологічною базою дослідження стали діалектичний метод пізнання, економічні закони і категорії, нормативно-правові та методичні документи, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із загальної економічної теорії, проблем формування стратегії; матеріали ТОВ "Ольга", інші джерела, що пов'язані з даним питанням.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Інвестиції, незалежно від їх соціальної форми, відіграють вирішальну роль у відновленні та збільшенні виробничих ресурсів і, таким чином, забезпеченні необхідних темпів економічного зростання. Якщо розглядати суспільне відтворення як систему виробництва, розподілу, обміну та споживання, то інвестиції в основному пов'язані з першою ланкою – виробництвом – і є, так би мовити, матеріальною основою його розвитку.

Питання інвестування та підвищення ефективності інвестиційної діяльності національної економіки постійно перебувають у науковому інтересі вчених і практиків. Це пов'язано з тим, що інвестиційні ресурси дозволяють організаціям впроваджувати інноваційні технології, інноваційні форми управління виробничими процесами та сприяють соціально-економічному розвитку суспільства.

Інвестиційна діяльність є одним із найважливіших аспектів функціонування підприємницької організації. Це дозволяє компаніям виходити з кризових ситуацій для забезпечення певного рівня конкурентоспроможності та ліквідності[2].

При здійсненні інвестиційної діяльності організація постійно стикається з вибором: інвестиційні ресурси, інвестиційне рішення, рівень інвестиційного ризику тощо. Тобто рішення в сфері інвестиційних проектів є досить жорсткими, оскільки за майбутній повернення вкладених у проект коштів завжди відповідає експерт.

Формування ефективної структури національної економіки можливе за умови активізації інвестиційної діяльності, здатної забезпечити розширення та модернізацію основних і оборотних фондів матеріального виробництва, розвиток інноваційного та інтелектуального капіталу, розвиток соціальної економіки. Під терміном «інвестиційний менеджмент» загалом розуміють систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, що стосуються здійснення різних аспектів інвестиційної діяльності [12].

Управління інвестиційною діяльністю організації базується на наступних принципах: розвиток і постійне вдосконалення процесу управління; послідовність у досягненні цілей вчасно; наукова обґрунтованість у прийнятті управлінських рішень; єдність процесу розробки, впровадження та контролю у використанні інвестицій; цільове розміщення інвестиційних коштів [13].

Управління інвестиційною діяльністю організації має ряд завдань, спрямованих на досягнення її основної мети з урахуванням інтересів поточних і майбутніх власників (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Система основних завдань інвестиційного менеджменту

Основна мета інвестиційного менеджменту	Основні завдання інвестиційного менеджменту спрямовані на досягнення його основної мети
Забезпечення максимізації добробуту власників бізнесу в поточний і майбутні періоди	1. Забезпечення достатньої інвестиційної підтримки для високих темпів розвитку підприємницької діяльності
	2. Забезпечення максимальної прибутковості інвестиційної діяльності підприємства в цілому при заданому рівні інвестиційного ризику
	3. Забезпечення мінімізації інвестиційного ризику інвестиційної діяльності підприємства в цілому на заданому рівні їх прибутковості
	4. Забезпечення максимальної ліквідності інвестицій та можливості швидкого реінвестування капіталу у разі зміни умов інвестиційної діяльності
	5. Забезпечення формування достатнього обсягу інвестиційних коштів в оптимальній структурі відповідно до запланованих обсягів інвестиційної діяльності
	6. Забезпечення фінансової збалансованості підприємства в контексті інвестиційної діяльності
	7. Знайти шляхи прискорення виконання поточної інвестиційної програми підприємства

Основні результати вирішення проблем управління активами включають: забезпечити високі темпи економічного розвитку шляхом інвестування в найефективнішу діяльність організації; максимізувати дохід (прибуток) від інвестиційної діяльності; забезпечити фінансову стабільність і

платоспроможність підприємства; зменшити використання кредитних ресурсів; мінімізація інвестиційних ризиків.

Стратегічний процес управління інвестиціями підприємства показаний на рис. 1.1.

Рис. 1.1 Стратегічний процес інвестиційної діяльності підприємства

На першому етапі цього процесу формуються стратегічні цілі інвестиційної діяльності, які передусім мають базуватися на системі цілей загальної стратегії економічного розвитку. Ці цілі можна сформулювати у вигляді приросту капіталу; зростання рентабельності інвестицій та розмір доходу від інвестиційної діяльності; зміни технологічної та відтворювальної структури капітальних вкладень; зміни галузевої та регіональної спрямованості інвестиційних програм тощо.

При цьому формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності слід пов'язувати з етапами життєвого циклу та цілями господарської діяльності підприємства.

Реалізація стратегічних цілей інвестиційної діяльності здійснюється за двома напрямками. Одна з них включає розробку стратегічних напрямів інвестиційної діяльності, друга – розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів. Цей етап найбільш відповідальний і складний.

Розробка стратегічних орієнтирів інвестиційної діяльності базується на цільовій системі цієї діяльності.

Ефективність управління інвестиціями сприяє прискоренню соціально-економічного розвитку всієї організації, більш динамічному формуванню додаткових грошових потоків у вигляді рентабельності інвестицій та амортизації.

Управління інвестиційною діяльністю та інвестиційними ресурсами має дотримуватися принципів стратегічного менеджменту, оскільки управління інвестиціями є стратегічним для будь-якого бізнесу.

Загалом під інвестиційною стратегією слід розуміти систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності організації, які досягаються за рахунок виду інвестиційних ресурсів, що визначають найбільш оптимальний та ефективний із кроків реалізації.

Забезпечення ефективності інвестиційної діяльності організації в короткостроковій і довгостроковій перспективі можливе за рахунок використання таких функцій управління: аналізу та прогнозування; планування (стратегічне, поточне, оперативне); моніторингу (контроль); координації. Завдяки принципам стратегічного менеджменту та застосуванню цих функцій управління організація може розраховувати на максимальну віддачу від інвестицій у поточному періоді та в майбутньому[40].

Відповідно до теорії управління, управління інвестиційними ресурсами організації базується на розробці стратегії формування інвестиційних ресурсів (фінансових, реальних, інноваційних інвестицій). Тобто визначається загальна потреба в інвестиційних коштах, необхідних для реалізації інвестиційної стратегії організації, і розраховується можливість нарощування інвестиційних коштів з усіх можливих джерел: власних, залучених і позикових.

Дуже важливою частиною управління інвестиційною діяльністю організації є формування портфеля фізичних інвестицій та оцінка необхідних інвестиційних ресурсів відповідно до розробленої стратегії їх формування. Тобто оцінка реальних і потенційних ресурсів організації для вибору стратегічних активів як об'єктів інвестування, які відповідають певним умовам і здатні досягти економічного та соціального ефекту організації в короткостроковій перспективі та підвищити її конкурентоспроможність на ринку[22].

Інтегрована система управління інвестиціями визначає принципи, процедури, послідовність і правила дій щодо впливу управління інвестиціями на об'єкти шляхом реалізації функцій управління через управління елементами процесу з використанням комплексу інструментів і методів управління інвестиціями, спрямованих на досягнення цілей. Основне завдання компанії – отримання прибутку з урахуванням постійних змін зовнішнього і внутрішнього середовища компанії.

Інструменти управління інвестиціями включають кадрове, юридичне, ІТ, організаційне, методичне, фінансово-економічне забезпечення управління інвестиціями бізнесу.

Інвестиційний менеджмент включає регулювання взаємовідносин між керівництвом і виробничими підрозділами підприємства в процесі управління інвестиціями, їх прав та обов'язків, розподіл відповідальності між виконавцями, а також підготовку відповідних спеціалістів, формування механізму мотивації забезпечення належного виконання управлінських функцій.

Юридична допомога передбачає правове регулювання інвестиційної діяльності товариства (державні закони та підзаконні акти), створення нормативно-документальної бази, що регулює господарську та інвестиційну діяльність компанії.

Інформаційно-технічна допомога в управлінні інвестиціями включає набір технічних засобів і збір необхідної інформації, їх обробку, оптимізацію інформаційного потоку підприємства, вивчення показників інформації, необхідної для аналізу, планування, прийняття управлінських рішень тощо.

Організаційне забезпечення інвестиційного менеджменту включає ряд взаємопов'язаних структурних підрозділів компанії, які забезпечують розробку та прийняття інвестиційних управлінських рішень і несуть повну відповідальність за виконання цих рішень[12].

Методичне забезпечення портфельного менеджменту включає комплекс методів, правил, рекомендацій та передбачає розробку облікової політики портфельного управління, посадових інструкцій портфельних менеджерів та форм управлінської звітності.

Фінансово-економічне забезпечення управління інвестиціями бізнесу включає систему заходів, спрямованих на оптимізацію фінансових потоків бізнесу (амортизація, ставка податку, обмінний курс, ціна, процентна ставка, фінансові санкції тощо).

Ефективність управління інвестиціями підприємства забезпечується за рахунок реалізації наступних принципів[18]:

- інтеграція в загальну систему управління бізнесом;
- комплексний і системний підхід до прийняття управлінських рішень;
- формування управління з урахуванням змін зовнішнього середовища підприємства, темпів економічного розвитку, фінансового стану підприємства, форм організації виробничо-фінансової діяльності тощо;
- поліваріантність підходів до прийняття управлінських рішень, тобто вивчення альтернативних планів дій;
- ефективність та економічність управлінських рішень;
- узгодження управління інвестиціями та дотримання стратегічних цілей розвитку бізнесу.

Крім того, система управління інвестиціями підприємства пов'язана з реалізацією ряду функцій [10]:

Прогнозування та планування – полягає у визначенні перспектив і майбутнього стану підприємства шляхом здійснення інвестицій, формуванні цілей і завдань інвестиційного менеджменту підприємства, формуванні стратегії його інвестиційного розвитку;

Організаційний – включає процес створення структури управління інвестиціями в загальну структуру управління, розробку інвестиційних проектів, побудову інвестиційного портфеля, визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів інвестування та джерел їх формування;

Мотивація – передбачає заохочення всіх співробітників до ефективної роботи для досягнення організаційних цілей. Хороша мотивація спонукає співробітників об'єднувати зусилля, чітко розподіляти обов'язки та заохочує до творчості, що сприяє досягненню цілей.

Облік і аналіз – облік фінансових і капітальних вкладень, припливів і відтоків інвестицій, аналіз інвестиційного клімату та галузі досліджуваного підприємства, показників його господарської діяльності, аналіз інвестиційного плану, джерел фінансування інвестиційних проектів, термінова ефективність інвестицій, оцінка інвестицій та інвестиційних проектів [5];

Контроль і моніторинг - визначення ефективності управлінських рішень для внесення необхідних коректив, якщо необхідно, підтримувати постійний моніторинг і контроль процесу розвитку інвестицій, керувати інвестиційними процесами. Мета контролю полягає в тому, щоб полегшити узгодження фактичних результатів з очікуваними. Основними видами інвестиційного контролю є стратегічний, безперервний та оперативний. Існує 3 види моніторингу: фінансовий, маркетинговий, технічний.

Регулювання та координація – розроблення та реалізація управлінських рішень, оперативне управління інвестиційними проектами, коригування інвестиційної діяльності.

Методи управління інвестиційною діяльністю компанії включають оцінку її фінансового стану, прогнози ринкові моделі, моделі оцінки інвестиційних ресурсів або інвестиційних проектів, методи контролю, бюджетування тощо.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства характеризується впливом суб'єктів управління на об'єкти управління[29].

Розрізняють внутрішні та зовнішні питання управління інвестиціями компанії. Внутрішніми суб'єктами інвестиційної діяльності компанії є власники компанії (самостійно виконують функції управління інвестиціями, які, як

правило, характерні для малих компаній); інвестиційний менеджер широкого профілю (це працівник, який виконує практично всі функції з управління корпоративними інвестиціями); функціональний інвестиційний менеджер (це працівник, який виконує спеціалізовані управлінські функції в одній із напрямків інвестиційного бізнесу компанії, наприклад, тощо). Зовнішніми суб'єктами інвестиційної діяльності товариства є фізичні та юридичні особи, які не є товариством, але впливають на ефективність його інвестиційної діяльності.

До них належать державні (центральні та регіональні державні установи, державні установи) та неурядові (інформаційні, дорадчі, маркетингові організації, іноземні інвестори, інші підприємства та неурядові організації) суб'єкти.

До об'єктів управління інвестиційною діяльністю можна віднести об'єкти інвестування (реальні, фінансові, інтелектуальні), інвестиційні ресурси, інвестиційні проекти, інвестиційні ризики.

Контроль за виконанням завдань у сфері інвестиційного менеджменту організації має базуватися на запровадженні системи контролю, що на сьогодні потребує розробки певних методичних рекомендацій щодо моніторингу інвестиційної діяльності. Крім того, керівництву суб'єктів господарювання слід звернути увагу на особливості залучення інвестицій в інноваційні проекти та визначити основні критерії контролю повноти та ефективності інвестицій на конкретні цілі[11].

Іншим важливим аспектом управління інвестиційними ресурсами організації є невизначеність інвестиційних проектів, що обумовлено деякими причинами, найважливішими з яких є:

- невизначеність через відсутність інформації про повний перелік факторів, що впливають на ступінь реалізації проекту;
- невизначеність через відсутність повної інформації про прогнозовані значення показників, що характеризують фактори, що впливають на ефективність проекту;
- невизначеність через брак інформації про кількісні зв'язки між факторами впливу та показниками інвестиційного проекту.

Зменшення величини цього виду невизначеності має стати одним з основних напрямків управління інвестиційними ризиками в організації.

Основними напрямками вдосконалення управління інвестиційними ресурсами національних організацій в умовах сучасної нестабільної економічної ситуації є: забезпечити реалізацію інвестиційного напрямку амортизаційної політики; полегшити доступ компаній до довгострокових позик; удосконалити методичний апарат управління інвестиціями; оцінка інвестиційних проектів з урахуванням факторів ризику, ліквідності та інфляції[8].

Успіх інвестиційної діяльності визначається ефективністю використання інвестиційних коштів. При цьому вирішальне значення мають результати функціонування виробничо-господарської діяльності підприємств і галузей, до яких залучаються інвестиційні кошти. Їхній технічний рівень, організація виробництва та здатність засвоювати інновації мають великий вплив на інвестиційний цикл, окупність інвестицій та рентабельність інвестованих ресурсів.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОЛЬГА»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Ольга»

Дослідження на обрану тему ґрунтується на базі звітності товариства з обмеженою відповідальністю «Ольга» м. Вінниця, яке функціонує на ринку з 24 березня 2003 р. Підприємство має вигідне геоekonomічне положення поблизу автомобільних доріг і залізниці, що робить його надзвичайно зручним для логістики. Розташування та оптимальні ґрунтово-кліматичні умови сприяють вирощуванню основних культур і виробництву високоякісної рослинної продукції.

Природний клімат помірно-континентальний з невеликими та нестійкими опадами. У ґрунтовому покриві переважає чорнозем, повний профіль помірно багатий гумусом з вмістом гумусу у верхньому шарі від 3,0 до 4,7%.

Ефективність управлінських рішень залежить від умов, в яких функціонує бізнес. Тому економічний аналіз необхідно починати з вивчення природно-економічних умов підприємства, його розмірів, спрямованості виробництва, ступеня інтенсифікації виробництва та його ефективності. Лише за певних умов управління можна об'єктивно оцінити результати господарювання та показати шляхи розвитку підприємства.

Земля є важливою складовою природних ресурсів, основним засобом сільськогосподарського виробництва та основою територіального створення підприємницької діяльності в усіх галузях економіки. У сільському господарстві ґрунт є і предметом, і знаряддям. Ефективне землекористування необхідне для сталого розвитку аграрного сектору.

В табл. 2.1. наведено показники використання земельних угідь на ТОВ «Ольга».

Таблиця 2.1

Показники рівня використання земельної площі в ТОВ «Ольга»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відношення 2022 р. до 2018 р., %
Загальна площа земельних угідь, га	1915	1906	1887	1894	1897	99,06
Сільськогосподарські угіддя підприємства, га	1903	1898	1879	1886	1889	99,26
з них виокремлено під рілля	1878	1875	1846	1848	1851	98,56
багаторічні насадження	16	16	26	31	31	193,75
Рівень використання земель для сільськогосподарського виробництва, %	99,4	99,6	99,6	99,6	99,6	0,20
Рівень розораності сільськогосподарських угідь, %	98,7	98,8	98,2	98,0	98,0	-0,70
Навантаження сільськогосподарських угідь на 1 працівника, га/особу	37,3	40,4	43,7	46,0	48,4	129,81

Загальна площа земельних угідь підприємства на 31.12.2022 року становить 1897 га, з яких 99,58% використовується для сільськогосподарського виробництва. За період дослідження сільськогосподарські площі зменшилися на 18,0 га або майже на 1 %. Відповідна тенденція спостерігається у розмірі сільськогосподарських угідь та ріллі.

Ступінь розораності сільськогосподарських угідь становить 98 %, що свідчить про низький рівень використання ресурсозберігаючих технологій землекористування, так як під пар виділяється менше 5 %.

Зменшення чисельності працюючих обумовило приріст рівня навантаження сільськогосподарської площі на 1 працюючого на 29,8 % , що складає 11,1 га. Скорочення чисельності працівників відбулося за рахунок підвищення ступеня механізації (закупівля техніки) виробничих процесів на ТОВ «Ольга».

Основним складовим продуктивних сил і найважливішим джерелом економічного розвитку є працівники підприємства – їх навички, рівень освіти і кваліфікації та мотивація до праці. Існує пряма залежність між рівнем конкурентоздатності економіки та рівнем життя населення, зростанням ефективності діяльності підприємства, характеристикою трудового потенціалу персоналу та організацією їх праці. Рівень та ефективність використання робочої сили в ТОВ «Ольга» продемонстровано в таблиці. 2.2.

Таблиця 2.2

**Показники рівня та ефективності використання робочої сили в ТОВ
«Ольга»**

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	2022р.	Відношення 2022 р. до 2018 р., %
Чисельність робітників, осіб	51	47	43	41	39	76,47
з них виробничий персонал	46	43	39	37	35	76,09
Ними відпрацьовано, тис. люд-год.	80,6	78,0	75,8	68,3	76,6	95,04
Вартість валової продукції, всього, тис. грн.	3238	4081	5808	5474	8726	269,49
Річний фонд робочого часу 1 працівника, тис. люд. год.	1,58	1,66	1,76	1,67	1,96	124,28
Середній рівень оплати 1 працівника за місяць, грн.	12500	13900	15000	16800	18900	151,2
Отримано валової продукції на: одного працюючого, тис. грн.	63,49	86,83	135,07	133,51	223,74	352,41
1 робочу годину люд./год, грн.	40,17	52,32	76,62	80,15	113,92	283,56

Середньорічна кількість працівників ТОВ «Ольга» у 2022 році склала 39 осіб, що на 12 осіб менше, ніж у 2018 році. Зменшення торкнулося й чисельності виробничого персоналу, кількість яких скоротилася на 9 осіб. Дана тенденція свідчить про оптимізацію як виробничого, так і управлінського персоналу. Позитивним чинником є збільшення середньомісячної оплати праці на 51,2 %. Але дане зростання зумовлено не турботою про працівників з боку керівництва, а загальним рівнем підвищення мінімальної заробітної плати.

Приріст продуктивності праці склав більше 200 %, що свідчить про можливість підприємства збільшити оплату праці працюючим, так як приріст продуктивності праці значно перевищує зростання рівня її оплати.

Основні виробничі засоби є ключовим елементом будь-якого виробництва і приймають важливу роль у виробничому процесі. Майно підприємства містить різноманітні матеріальні, нематеріальні та фінансові активи.

До основних засобів належать активи підприємства, які коштують більше 6000 грн. і поступово зменшується внаслідок фізичного або морального старіння, а очікуваний термін корисного використання з дати введення в експлуатацію перевищує 1 рік або виробничий цикл.

В таблиці. 2.3. продемонстровано рівень забезпеченості ТОВ «Ольга» основними засоби та стан їх використання на даному підприємстві.

Таблиця 2.3

Рівень забезпеченості та стан використання основних засобів ТОВ «Ольга»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення 2022 р. до 2018 р., %
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	20922,0	21382,0	21152,0	20420,0	19921,0	95,2
Фондозабезпеченість, тис. грн	10,9	11,3	11,3	10,8	10,5	1,0
Фондоозброєність 1 робітника, тис. грн.	410,2	454,9	491,9	498,0	510,8	124,5
Фондовіддача, грн	15,48	19,09	27,46	26,81	43,80	283,0
Фондоємність, грн	646,14	523,94	364,19	373,04	228,29	35,3
Норма прибутку, %	3,427	6,127	5,787	6,366	8,378	4,9в.п.

За період 2022-2018 рр. основні засоби підприємства значно не змінили свою вартість. В 2021 році була проведена індексація залишкової вартості основних засобів та придбання нового комбайна та сівалки. Загалом за період дослідження вартість основних засобів зменшилася на 4,8 %. При цьому, за рахунок зменшення чисельності працівників приріст їх забезпеченості основними засобами склав 24,5 %. Перевищення приросту вартості валової продукції над збільшенням вартості основних засобів спричинили приріст фондівіддачі на 2,8 %. Тобто, додаткове залучення основних засобів окупається приростом виробництва, що свідчить про доцільність інвестування в основні засоби. Тобто, досліджуване підприємство раціонально використовує наявні основні засоби і підприємству доцільно інвестувати кошти в оновлення технічного забезпечення підприємства.

Для загальної характеристики підприємства згрупуємо основні показники ефективності діяльності таблицю 2.4

Таблиця 2.4

**Динаміка результативних показників ефективності функціонування ТОВ
«Ольга»**

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення 2022 р. до 2018 р.,%
Використано на 100 га с/г угідь, тис. грн: виробничих витрат	370,15	679,82	412,40	445,17	481,65	130,1
вартості основних засобів	1099,42	1126,55	1125,71	1082,71	1054,58	95,9
Отримано на 100 с/г угідь, тис. грн.: валової продукції	170,15	215,02	309,10	290,24	461,94	271,5
валового доходу	407,83	748,84	477,54	514,10	569,99	139,8
прибутку	37,68	69,02	65,14	68,93	88,35	234,5
Продуктивність праці, тис. грн.	63,49	86,83	135,07	133,51	223,74	352,4
Фондовіддача, грн	15,48	19,09	27,46	26,81	43,80	283,0
Норма прибутку, %	3,43	6,13	5,79	6,37	8,38	4,95в.п.
Рівень рентабельності діяльності, %	10,18	10,15	15,80	15,48	18,34	8,16в.п.

Рівень ресурсного забезпечення ТОВ «Ольга» зменшився, про що свідчать зниження чисельності працівників та вартості основних засобів на 23,5 та 4,8 %, відповідно. При цьому рівень матеріальних витрат в розрахунку на одиницю площі збільшився на 30,1 %, що спричинено зростанням цін на насіння, добрива та ПММ. Не зважаючи на вказані фактори ефективність роботи даного підприємства за період 2018-2022 рр. зростає.

Так, продуктивність праці збільшилася в 3,5 рази, за рахунок значного зростання валового виробництва. Перевищення приросту прибутку над зростанням суми витрат обумовило приріст рентабельності на 8,16 відсоткові пункти.

Прибуткова діяльність підприємства свідчить, що дана організація має фінансові можливості для здійснення інвестиційної діяльності.

Система керівництва ТОВ «Ольга» ґрунтується на принципах одноосібної влади. Усі працівники товариства підпорядковуються директору з виконавчими повноваженнями, призначеному засновниками приватного товариства. Директор є керівником і організатором усієї виробничої, соціально-економічної та фінансової діяльності. Необхідно розвивати принципи самоуправління, сприяти вдосконаленню техніки, організації праці та виробництва, досягати їх планового зростання, знижувати витрати, досягати самофінансування підприємства.

2.2. Аналіз зовнішнього середовища підприємства

Першим процесом прийняття рішень щодо інвестування, на нашу думку, є аналіз зовнішнього середовища, оскільки він є основою для визначення місії та цілей економіки та для розробки стратегії поведінки. Необхідність такого аналізу пояснюється виключно тим, що компанії не завжди можуть визначитися зі стратегією. Їхня діяльність обмежена законами, громадським порядком та суспільними нормами. Аналіз зовнішнього середовища ТОВ «Ольга» проводиться на таких напрямках: аналіз навколишнього бізнесу; аналіз найближчого оточення компанії та оцінка внутрішнього середовища компанії.

Будь-яка організація є відкритою системою і її розвиток залежить від зовнішнього середовища, сформованого економічними, політичними, соціально-демографічними, технічними та регуляторними факторами. Аналізуючи зовнішнє середовище, насамперед слід відзначити, що країна характеризується кризовою ситуацією загалом і у сільському господарстві зокрема [7].

Наш аналіз показує, що коли економіка переходила на принципи вільного ринку, держава не змогла розробити відповідну фінансово-кредитну політику. Промисловість була випадково втягнута на ринок, внаслідок чого фінансовий стан аграрного сектору з кожним роком погіршувався.

Для фінансової стабілізації аграрного сектору держава вдається до різноманітних заходів – податкових стимулів, різноманітних і часто непрямих позик, реструктуризації боргів. Проте вжиті заходи не дають бажаного ефекту. За цих обставин продовжують збільшуватися невиклата отриманих коштів та заборгованість із заробітної плати. При цьому «головною причиною збільшення їх обсягів та затримок оплати є невирішені проблеми в сільськогосподарському виробництві» [52].

На нашу думку, одним із головних чинників погіршення фінансового становища сільгоспвиробників є поганий інвестиційний клімат.

Однією з головних причин проблем, що виникають при реформуванні аграрних відносин, є її незавершеність та недостатня якість правового забезпечення, роздробленість окремих норм та їх неузгодженість. Законодавча робота щодо потреб сільського господарства «ще не набула системного характеру». Ми вважаємо, що соціально-демографічний фактор також має значний вплив на стан галузі. Сьогодні в сільському господарстві та інших галузях існує значний розрив у заробітній платі. Результатом цього є масове безробіття на селі, скорочення соціальної сфери та закриття тисячі житлових, культурних і дошкільних закладів. У сільській місцевості області спостерігається загальна депопуляція.

Таким чином, з аналізу зовнішнього середовища можна зробити висновок, що воно містить значну кількість негативних факторів, що характеризуються високим рівнем впливу на аграрний сектор загалом і на ТОВ «Ольга» зокрема.

Щоб визначити взаємозв'язок між сильними та слабкими сторонами, а також можливостями та ризиками, вони класифікуються у матриці (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Розширена SWOT-матриця ТОВ «Ольга»

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Внутрішнє середовище	Вигідне розташування підприємства Наявність необхідних ресурсів (земля, техніка, фінансові ресурси) Висока продуктивність праці Стабільне фінансове становище Великий досвід на ринку	Зношеність основних засобів комунікації, устаткування і приміщення фізично зношені Відсутність відділу маркетингу та низький рівень здійснення маркетингової діяльності Відсутність досліджень в області передових технологій
Зовнішнє середовище		
Можливості (O)	SO-стратегія	WO-стратегія
Розширення ринків збуту продукції Розширення напрямів діяльності Покращення техніки та технології Нарощування основного та оборотного капіталу Розширення асортименту продукції та поліпшення якості продукції Можливість росту обсягів виробництва і прибутку Проведення модернізації технологічного обладнання	Розширення ринків збуту продукції Оптимізація виробничої структури Продаж або здача в оренду невикористаних територій та площ Розширення сівозмін	Залучення інвестицій для переоснащення виробництва новим обладнанням Розробка нових маркетингових заходів щодо встановлення гнучкої цінової політики, створення системи збуту і розподілу
Загрози (T)	ST-стратегія	WT-стратегія
Наявність конкурентів на ринку, розширення ринку конкурентами Технологічне відставання Нестабільна політична та економічна ситуація в країні Непередбачуваність подальшого розвитку тваринницької галузі Високі податкові ставки Несприятливі погодні умови	Проведення гнучкої цінової політики, диференційованої залежно від замовника Пропозиція вигідних клієнтові умов оплати Організація служби маркетингу на сучасному рівні, розробка нових рекламних кампаній, ретельне дослідження ринку	Вивчення та, можливо, використання кооперації в просуванні продукції Оптимізація обсягів випуску продукції, скорочення кількості незавершеної або бракованої продукції

Відповідно, стратегія має бути спрямована на використання можливостей, особливо тих, які пов'язані з вигодами господарства, та на захист підприємства

від загрози. Окрім оцінки впливу навколишнього середовища на діяльність стратегічне управління підприємством повинно відповідати економічній суті та завданням господарства. Відповідно розробка стратегічної програми вимагає визначення стратегічних цілей сільськогосподарських підприємств (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

«Дерево цілей» ТОВ «Ольга»

Цілі першого порядку	Цілі другого порядку
1. Формування механізмів виробництва господарствами	1.1. Трансформація виробництва 1.2. Розвиток прибуткових видів діяльності 1.3. Санування галузі тваринництва 1.4. Збільшення обсягів виробництва 1.5. Налагодження ефективних шляхів збуту продукції 1.6. Інші підходи до заохочення на працю
2. Удосконалення організаційного механізму господарювання	2.1. Забезпечення чіткого організаційного механізму господарювання 2.2. Внутрішньо-господарське реформування з метою створення ініціативної команди 2.3. Ефективний підхід до маркетингу
3. Ефективне використання землі господарствами	3.1. Перегляд і оптимізація посівних площ та сівозмін 3.2. Поліпшення якісних характеристик землі 3.3. Можливе додаткове залучення орендованих земель і господарств
4. Формування бнкової матеріально-технічної бази господарств	4.1. Максимальне забезпечення новою високопродуктивною сільськогосподарською технікою 4.2. Технологічне переоснащення сільськогосподарського виробництва
5. Інноваційні підходи керівництва та інформаційне забезпечення	5.1. Розробка механізму освоєння і впровадження нових технологій 5.2. Поєднання науки і виробництва 5.3. Застосування ком'ютерних програм
6. Забезпечення господарств кваліфікованими кадрами	6.1. Збереження та ефективне використання трудових ресурсів

	6.2. Розробка програми підготовки і перепідготовки кадрів
7. Розвиток соціальної інфраструктури господарств	7.1. Створення сприятливих соціально-економічних умов життя і діяльності населення 7.2. Максимальний розвиток соціальної інфраструктури
8. Захист навколишнього середовища	8.1. Розробка програми заходів з охорони навколишнього середовища і використання природних ресурсів 8.2. Виробництво екологічно чистої продукції

Встановлена мета формує загальні орієнтири компанії, виражає напрямок її існування, конкретний кінцевий стан, до якого завжди прагне підприємство, визначається у вигляді цілей. Цілі є відправною точкою для бізнес-планування, вони є основою для побудови внутрішніх відносин, цілі базуються на системі мотивації, цілі є відправною точкою для процесу контролю та звітності.

Наразі ТОВ «Ольга» не має чітко визначеної системи стратегічних цілей. Ці довгострокові цілі повинні бути запропоновані йому, враховуючи загальну мету компанії, наведену вище, напрямок його діяльності та умови зовнішнього середовища.

Доцільність використання такої цільової системи впливає з наступних причин:

1. ТОВ «Ольга» давно займається виробництвом рослинної продукції. Нині основними культурами є соняшник та пшениця. Звичайно, пристосування структури виробництва до ринкових цін і ринкового попиту допомогло підприємствам пережити загальну кризу, але, на нашу думку, це має покращити сільськогосподарське виробництво в довгостроковій перспективі, оскільки: ТОВ «Ольга» має багаторічний досвід у виробництві зерна.

2. Розвиток виробництва конкурентоспроможної продукції ТОВ «Ольга» з метою уникнення кризової ситуації є правомірним рішенням. Проте тривале домінування зернових культур у структурі посівних площ може змінити родючість ґрунту та зменшити майбутній економічний прибуток від

виробництва цієї продукції. У таких умовах ТОВ «Ольга» має приділяти особливу увагу оптимізації посівних площ та сівозміни.

3. ТОВ «Ольга» сьогодні особливо усвідомлює проблему відсутності ефективних каналів збуту. Переважна більшість сільськогосподарських виробничих зв'язків нестабільні. Більше того, біржі залишаються бартерними операціями, які не приносять ліквідності в економіку. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом організації ефективної маркетингової роботи на підприємствах, у тому числі збору інформації про покупців і постачальників, а також вивчення ринкових цін на сільськогосподарську продукцію.

4. Важливим фактором, що впливає на розвиток ТОВ «Ольга», є кадровий потенціал. Сучасні рамкові умови вимагають не лише високого рівня освіти, а й наявності таких характеристик, як підприємливість та ініціативність. Тому перед керівниками стоїть завдання виховання колективу, сприяти доброму ставленню робітників до своєї роботи, виховання робітників, тобто формування колективу, члени якого розуміють, що це необхідно і що це результат роботи. сільське господарство. Не менш важливим є запровадження відповідної системи матеріального стимулювання.

5. Важливою передумовою забезпечення стабільної ринкової позиції та максимально можливої прибутковості підприємств є вдосконалення використовуваних методів і технологій. Нині ТОВ «Ольга» переважно використовує типові енергоємні технології, що сприяє формуванню високих витрат виробництва. Крім того, більшість сільськогосподарських знарядь є застарілими. Тому необхідно проводити інвестиційну діяльність та оновлювати технічний стан підприємства.

2.3. Оцінка ефективності інвестиційного проекту в ТОВ «Ольга»

У сучасних умовах господарювання рівень конкурентоздатності аграрного сектору економіки України в першу чергу визначає галузь рослинництва. Визначальна роль рослинництва зумовлюється її винятковим значенням як у

харчуванні населення, так і у впливі його на розвиток м'ясного і молочного скотарства, свинарства та птахівництва.

Актуальним способом підвищення конкурентоздатності сільськогосподарських підприємств є доробка і зберігання рослинницької продукції в умовах підприємства. З цією метою пропонуємо будівництво мініелеватора на базі діючого сільськогосподарського підприємства. Серед складових міні-елеватора особливу увагу звертаємо на різноманітність ємностей для зберігання, тому що обладнання для сушіння і очищення продукції рослинництва різняться лише в місткостях, процеси розвантаження і відвантаження автоматизовані, а от тип сучасного зерноскладу, який відповідає вимогам що до нього ставляться, вибрати досить складно. Тому розглянемо типи сучасних зерносховищ, щоб визначити кращі які мають конкурентні переваги над іншими. Адже, зерно протягом тривалого часу можна зберігати лише в типових сховищах, вимоги до яких зумовлені особливостями зерна та насіння. Сучасні зерносховища являють собою спеціалізовані приміщення, здатні забезпечити надійне і тривале збереження насіннєвих, продовольчих і фуражних фондів зерна за мінімальних витрат праці і засобів, на основі стійкого підтримання прийнятого режиму збереження у відповідності до тривалості зберігання продукту. Крім того, до сховищ пред'являють багато вимог: технологічні, експлуатаційні, будівельні та економічні.

Зібравши врожай сільськогосподарське підприємство здійснює доробку продукції на власному міні-елеваторі, що дозволяє зменшити собівартість цих послуг та підвищити ціну реалізації за рахунок покращення класу зерна та створюються всі передумови для вибору каналу реалізації зерна після доробки та зберігання.

Сільськогосподарське підприємство власник міні-елеватора, зберігаючи зерно на давальницьких засадах, має можливість збільшити його ефективність, тим самим збільшуючи свій прибуток.

Розрахунок ефективності проекту будівництва міні-елеватора дасть можливість керівнику та головному спеціалісту оцінити їх можливості. Фінансовий стан ТОВ «Ольга» можна відмітити як стійкий, так як на протязі

періоду дослідження дане підприємство мало найвищий рейтинг фінансового стану. Тобто, досліджуване підприємство має достатньо власних коштів для здійснення інвестиційного проекту.

Для виконання міні-елеватором операцій з приймання, доробки, сушіння, зберігання та відвантаження продукції рослинництва потрібно розрахувати необхідну кількість спеціального обладнання для виконання перелічених операцій.

Для забезпечення роботи міні-елеватора необхідна наступна кількість працівників: 2 чол. – вагара, 2 чол. – апаратника обробки зерна, 2 чол. – апаратника зерносушарки, 2 чол. – спостерігача за технологічним процесом, 1 чол. – начальник елеватора та 1 чол. – технолог.

Враховуючи обсяги зерна які досліджуване підприємство буде зберігати, доцільно вибрати зерносховища силосного типу з плоским (потужністю від 7 до 1400 тонн) та конусним днищем (потужністю до 8000 тонн). Так, для зберігання пшениці 1 класу СМВУ 55.13.К45.В12, 3 класу СМВУ 128.20.В12, 4 класу СМВУ 165.17.В12, 6 класу СМВУ 92.08.К45.В12, ячменю СМВУ 110.16.К45.В12, кукурудзи СМВУ 128.18.В12.

Проте, слід враховувати що структура посівних площ змінюється з року в рік, тим самим впливаючи на обсяги зібраних врожаїв різних культур, тому перелік та обсяги культур для зберігання будуть змінюватись.

Для міні-елеватора достатньо 1 транспортної лінії для приймання зерна з автотранспорту як власного, так і давальницького.

З розрахованої місткості визначено, що для міні-елеватора необхідним є один автомобілерозвантажувач марки АВС–50 та 1 комплект автомобільних вагів РС-60ц15Ас і один сепаратор марки БСХ - 16.

Проведений розрахунок показав, що для міні-елеватора необхідна 1 сушарка марки ДСП – 25.

Розрахунок кількості норій та транспортерів для виконання операцій, за часом, проводимо відповідно до таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Розрахунок кількості норій для виконання операцій, що співпадають за часом

Операції, що співпадають у часі	Розрахункова формула	Кількість норій, транспортерів
Приймання зерна з автотранспорту	$T_n^a = \frac{A_{из}}{Q \cdot K_{\epsilon} \cdot K_n}$	$T_n^a = \frac{87,4}{100 \cdot 0,85 \cdot 0,8} = 1,3$
Подача зерна після сушіння на основне очищення	$T_n^6 = \frac{A_{cc}}{24 \cdot Q \cdot K_{\epsilon}}$	$T_n^6 = \frac{1708}{24 \cdot 100 \cdot 0,85} = 0,84$
Всього транспортерів	$\sum T$	2,14
Забирання зерна після основного очищення в склади	$n_n^{оч} = \frac{A_{оч}}{24 \cdot Q \cdot K_{\epsilon}}$	$n_n^{оч} = \frac{452}{24 \cdot 100 \cdot 0,85} = 0,22$
Всього норій	$\sum n$	0,22

Згідно проведених розрахунків необхідно встановити два транспортера марки КСГ-500 та одну норію марки Н-20.

В табл. 2.8 узагальнимо необхідне технологічне обладнання і його вартість.

Таблиця 2.8

Необхідне обладнання для функціонування міні-елеватора

Показник	Вартість, тис. грн.
Автомобілерозвантажувач марки АВС-50	263
1 комплект автомобільних вагів РС-60ц15Ас	450
Сепаратор марки БСХ - 16	200
1 сушарка марки ДСП – 25	569
Два транспортера марки КСГ-500	472
Норія марки Н-20	97,6
Всього інвестицій	2051,6

Період окупності – це час, необхідний для того, щоб початкові капіталовкладення принесли вигоду від проекту. Прибуток відноситься до чистого доходу, що залишився після сплати податків плюс амортизація (а іноді і процентний дохід). Термін окупності, як правило, починається з періоду

будівництва, коли здійснюються початкові капітальні вкладення (з урахуванням і без урахування земельних і комунальних витрат).

На основі надходження реальних грошей та прийнятої рентабельності інвестицій (20%) розраховуються показники ефективності проекту (табл. 2.9). Рішення прийняти проект можливе лише на основі аналізу критеріїв ефективності проекту.

Таблиця 2.9

Показники ефективності організації комплексу доробки та зберігання продукції рослинництва в ТОВ «Ольга»

Показник	Рік проекту					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Початкові інвестиції, тис. грн.	-2051,6	-	-	-	-	-
Приріст прибутку, тис. грн.	0	1025,4	1025,4	1025,4	1025,4	1025,4
Амортизаційні відрахування, тис. грн.	-	49,09	49,09	49,09	49,09	49,09
Чистий грошовий потік, тис. грн.	0	976,31	976,31	976,31	976,31	976,31
Коефіцієнт дисконтування (при ставці дисконтування 25 %)	1	0,8000	0,6400	0,5120	0,4096	0,3277
Дисконтований чистий грошовий потік, тис. грн.	-2051,6	781,05	624,84	499,87	399,90	319,94
Кумулятивний грошовий потік, тис. грн.	-2051,6	-1270,55	-645,71	-145,84	254,06	574

Чистий дисконтований доход (ЧДД) – абсолютний показник, який є основним показником, що характеризує абсолютне збільшення капіталу підприємства.

$$\text{ЧДД} = \sum_{t=0}^t \frac{R_t - Z_t}{(1 + d)^t},$$

де R_t – результати, яких досягають на t -му кроці розрахунку;

Z_t – затрати, які здійснюються на тому ж етапі;

t – тривалість розрахункового періоду;

d – постійна норма дисконту (для інвестора – норма доходу на капітал).

На основі розрахунків, наведених у табл. 2.9, визначимо NPV як суму фактичних грошових потоків, дисконтованих за 5 років:

$$NPV = -2051,6 + 781,05 + 624,84 + 499,87 + 399,9 + 319,9 = 574,0 \text{ тис. грн.}$$

Термін окупності капітальних вкладень (CO) — мінімальний інтервал часу від початку проекту (початку інвестицій), протягом якого витрати, пов'язані з проектом, покриваються сукупними результатами його реалізації.

$$C = 4 + (399,9 - 254,06) / 399,9 = 4,36 \text{ роки}$$

На основі отриманих даних оцінимо показники рентабельності цього проекту, які представлені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Оцінка індикаторів економічної ефективності проекту

ЧДД, тис. грн.	574,0
Індекс доходності	1,710
Внутрішня норма доходності (ВНД), %	56,88
Термін окупності проекту, років	4,36

Проект вважається доцільним до впровадження за умови, що: поточна вартість перевищує інвестиції; термін окупності проекту не перевищує терміну експлуатації; індекс доходності більше одиниці (якщо попередні умови підтверджуються). З цього можна зробити висновок, що даний проект є доцільним, оскільки: NPV перевищує суму інвестицій на 574 тис. грн., термін окупності проекту – 4,36 року, індекс рентабельності – 1,71.

Для доцільності здійснення проекту необхідно оцінити всі ризикові ситуації, які можуть бути викликані внутрішніми або зовнішніми факторами. Основними зовнішніми факторами, що впливають на ефективність інвестицій у даний проект, є ринковий рівень цін, як на матеріальні ресурси, так і на готову продукцію, а також обсяг реалізації. Отже враховуючи всі показники ми можемо стверджувати, що даний проект ефективний і окупний на четвертому році існування проекту.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ОЛЬГА»

Оцінка інвестиційної привабливості ТОВ «Ольга» складається з виконання ряду функцій. Для того, щоб можна було оцінити інвестиційну привабливість компанії, спочатку необхідно встановити певні критерії віднесення компанії до категорії привабливих для інвестування. По-друге, необхідно враховувати всі параметри, що лежать в основі розрахунку параметрів оцінки.

Особливістю цієї математичної моделі є те, що вона враховує багато вихідних і вхідних параметрів, які визначаються відповідною звітністю підприємства; набір параметрів, що використовуються для оцінки фінансового стану; функція перетворення вихідних параметрів у розрахункове значення; набір функцій декомпозиції результуючих параметрів, що визначають рівень інвестиційної привабливості компанії.

На цьому етапі доцільно залучити групу компетентних фахівців, таких як фінансові аналітики, бухгалтери, економісти, зацікавлені інвестори тощо. (табл. 3.1). За критерієм повноти результати діяльності підприємства найбільш повно і комплексно оцінюються за п'ятьма групами параметрів: фінансовий стан, фінансова стійкість, ліквідність і платоспроможність, ділова активність і прибутковість. Вищевказаним фахівцям було запропоновано класифікувати набір параметрів фінансового стану, що характеризують дані п'яти груп. В результаті була створена оціночна матриця, надана експертами з фінансових параметрів.

Після збору даних від експертів ми обробляємо отримані пропозиції. При обробці матеріалів колективної експертизи відносних ваг параметрів рекомендується використовувати метод рангової кореляції. Тому отримані дані відповідно розподіляються на бали. Найважливішому фактору присвоюється ранг одиниці; ранг з найбільшим n-числом є найменш важливим фактором.

Таблиця 3.1

**Матриця балів, отриманих в результаті експертного оцінювання
ТОВ «Ольга»**

Показник	Оцінка експертів									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт придатності основних засобів	9	9	8	8	9	9	9	8	9	8
Коефіцієнт оновлення основних засобів	9	8	8	9	9	9	7	7	9	9
Коефіцієнт вибуття основних засобів	4	4	3	5	3	4	6	6	4	5
Коефіцієнт покриття	8	7	9	8	8	8	7	9	9	8
Коефіцієнт швидкої ліквідності	8	7	8	7	8	8	7	7	9	8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	9	9	8	7	7	8	7	7	9	8
Коефіцієнт незалежності	9	9	9	9	8	9	8	8	9	8
Коефіцієнт фінансування	4	9	8	8	9	7	10	8	8	8
Коефіцієнт фінансової стійкості	8	9	8	8	9	9	6	9	7	7
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	7	6	8	7	9	8	8	7	9	8
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	9	8	10	9	10	10	9	10	9	10
Коефіцієнт оборотності активів	5	6	6	4	7	8	6	8	7	8
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей	9	10	10	9	9	9	10	9	10	10
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6	5	7	6	5	5	6	8	7	9
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6	5	7	6	5	5	7	7	6	9
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	6	4	7	7	6	6	7	7	6	8
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	6	6	6	7	7	6	7	7	6	8
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	6	5	6	5	6	6	7	7	6	9
Коефіцієнт рентабельності активів	9	8	9	10	9	9	10	10	8	10
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	9	8	9	10	9	9	10	10	8	10
Коефіцієнт рентабельності діяльності	8	9	9	8	8	9	9	8	9	9
Коефіцієнт рентабельності продукції	5	8	6	7	9	9	10	8	11	8
Всього	159	159	169	164	169	170	173	175	175	185

Якщо експерт присвоює однакову оцінку кільком факторам, їм присвоюється однаковий рейтинг. Стандартизований ранг - це частка суми місць, які займають фактори рівного рангу, і загальної кількості цих альтернатив.

Таблиця 3.2

Частота повторів оцінок експертів при ранжуванні заданих параметрів для ТОВ «Ольга»

Оцінка	Частота авторів									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	0	1	2	2	1	1	5	3	1	4
9	7	5	5	4	8	8	2	3	8	5
8	4	5	6	4	4	5	2	6	3	10
7	1	2	3	6	3	1	8	8	3	1
6	5	3	4	2	2	3	4	1	4	0
5	2	3	0	2	2	2	0	0	0	1
4	2	2	0	1	0	1	0	0	1	0
3	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Аналізуючи оцінку, яку присвоїв перший експерт за кожним показником отримаємо: 9, 9, 9, 9, 9, 9, 9, 9, 8, 8, 8, 8, 7, 6, 6, 6, 6, 6, 5, 4, 4, 4.

Визначимо місця, що займає кожний показник згідно з кількістю балів: 1-8, 9-12, 13, 14-18, 19, 20-22.

Використовуючи правила визначення стандартизованих рангів, отримаємо такі їх значення: 4,5; 10,5; 11; 16,5; 19,0; 21,0.

$$\text{де } 4,5 = (1+2+3+4+5+6+7+8)/8;$$

$$10,5 = (9+10+11+12)/4;$$

$$13,0 = (13)/1;$$

$$16,0 = (14+15+16+17+18)/5;$$

$$19,0 = 19,0/1; 21,0 = (20+21+22)/3.$$

Аналогічним чином визначаємо ранги за усіма іншими експертами.

Таблиця 3.3

Ранги за кожною окремою оцінкою для ТОВ «Ольга»

Оцінка	Ранги									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10		2,9	1,9	1,4	2,4	2,9	1,4	1,9	6,2	1,4
9	4,5	6,2	7,1	5,2	6,7	7,6	5,7	6,2	12,4	7,1
8	10,5	8,6	11,9	10,5	11,9	11,9	11,4	10,9	13,3	13,8
7	13	12,4	13,3	13,3	0,0	14,3	14,7	15,2	14,3	18,1
6			15,2	15,7	15,7	15,2	17,6	19,5	15,7	20,9
5	16	16,2	18,5	18,5	17,6	17,6	20,4		19,0	
4	19	19,0	20,9	20,0	20,0	20,4				
3	21	20,9		20,9						

Використовуючи ранги кожного окремого бала, ми можемо виконати правильний розрахунок пов'язаних рангів, необхідних для обчислення максимального значення оцінки дисперсії.

Таблиця 3.4

**Розрахунок показника зв'язаних рангів в s-му ранжуванні для ТОВ
«Ольга»**

Оцінка	Ранги									
	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	T ₉	T ₁₀
10	0	29	38	29	24	29	71	57	62	57
9	284	278	321	188	479	547	103	167	889	321
8	336	342	570	334	380	475	182	524	319	1102
7	91	173	279	559	0	100	825	851	299	126
6	0	0	365	188	188	274	422	117	376	0
5	160	242	0	185	176	176	0	0	0	0
4	152	152	0	80	0	82	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума	1023	1216	1573	1563	1246	1682	1603	1716	1946	1606

Наступним кроком є побудова матриці, яка вже містить рейтингові бали експертів за відповідними показниками фінансового стану підприємства

Таблиця 3.5

Матриця рангів щодо показників фінансового стану ТОВ «Ольга»

№ з/П	Оцінка експертів										r _s	Z _s	Z ²
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1	2,4	2,9	7,1	5,2	2,4	2,9	1,4	6,2	6,2	7,1	43,7	-65,6	4296,8
2	2,4	6,2	7,1	1,4	2,4	2,9	11,4	10,9	6,2	1,4	52,3	-57,0	3249,0
3	15,7	16,2	20,9	15,7	20,0	17,6	14,7	15,2	19,0	20,9	175,8	66,5	4422,3
4	6,2	8,6	1,9	5,2	6,7	7,6	11,4	1,9	6,2	7,1	62,7	-46,6	2166,9
5	6,2	8,6	7,1	10,5	6,7	7,6	11,4	10,9	6,2	7,1	82,2	-27,1	733,1
6	2,4	2,9	7,1	10,5	11,9	7,6	11,4	10,9	6,2	7,1	77,9	-31,4	982,8
7	2,4	2,9	1,9	1,4	6,7	2,9	5,7	6,2	6,2	7,1	43,2	-66,0	4359,3
8	20,9	8,6	13,3	13,3	11,9	15,2	5,7	15,2	14,3	18,1	136,3	27,1	733,1
9	6,2	2,9	7,1	5,2	2,4	2,9	14,7	1,9	13,3	13,8	70,3	-39,0	1517,1
10	10,5	12,4	7,1	10,5	2,4	7,6	5,7	10,9	6,2	7,1	80,3	-29,0	839,6
11	10,5	12,4	7,1	10,5	6,7	7,6	11,4	6,2	6,2	7,1	85,5	-23,8	564,1
12	19,5	16,2	18,5	20,9	15,7	14,3	20,4	15,2	15,7	18,1	174,3	65,1	4234,8
13	10,5	6,2	7,1	10,5	11,9	11,9	5,7	1,9	12,4	7,1	85,0	-24,2	586,9
14	15,7	19,0	15,2	18,5	20,0	20,4	20,4	15,2	15,7	13,8	173,9	64,6	4173,2
15	15,7	19,0	15,2	18,5	20,0	20,4	17,6	19,5	19,0	13,8	178,6	69,4	4809,4
16	15,7	20,9	15,2	15,7	17,6	17,6	17,6	19,5	19,0	18,1	176,7	67,5	4549,5
17	15,7	16,2	18,5	15,7	15,7	17,6	17,6	19,5	19,0	18,1	173,4	64,1	4112,0
18	15,7	19,0	18,5	20,0	17,6	17,6	17,6	19,5	19,0	13,8	178,1	68,9	4743,8
19	10,5	12,4	11,9	5,2	11,9	11,9	5,7	6,2	6,2	7,1	88,8	-20,4	417,2
20	10,5	12,4	11,9	5,2	11,9	11,9	5,7	6,2	6,2	7,1	88,8	-20,4	417,2
21	6,2	2,9	1,9	5,2	6,7	2,9	1,4	6,2	6,2	1,4	40,9	-68,4	4678,6
22	19,5	12,4	18,5	15,7	11,9	11,9	5,7	15,2	6,2	18,1	134,9	25,7	657,9
Усього											2403,5	0,0	57244,2
Середнє значення											109,3		

Запишемо вираз для визначення коефіцієнта конкордації:

$$W = 12 * 57244,2 / (102 * (223 - 22) - 10 * 6058) = 0,69$$

В даному випадку значення коефіцієнта конкордації наближене до одиниці, тому можна зробити висновок, що ступінь узгодженості експертів досить високий.

Коефіцієнт когерентності є випадковою величиною. Оцінку значущості коефіцієнта конкордантності перевіряють за критерієм Пірсона.

Розрахункове значення h^2 порівнюють із значенням із таблиці для $n = m - 1$ ступенів свободи та рівня значущості ($P = 0,95$). У нашому випадку з $n = 22 - 1 = 21$ ступінь свободи і $P = 0,95$ $h^2 = 32,671$. Оскільки $32,671 < 154,209$, консенсусне припущення експертів з рейтингу прийнято.

Попередні розрахунки засвідчили високий рівень згоди експертів.

Кількісна оцінка ступеня узгодженості набору оцінок не є самоціллю, а повинна дати можливість відповісти на питання, чи можна розрахувати сукупну функцію оцінки привабливості інвестування за допомогою цього набору.

За результатами отриманих загальних рейтингів вибираємо основні фінансові показники, які будуть використані при побудові моделі оцінки інвестиційної привабливості компанії, за критеріями ефективності та від мінімуму.

Набір із 22 заданих параметрів був зведений до набору з 13 параметрів, а саме експерти визначили основні фактори, що характеризують фінансовий стан компанії:

1. коефіцієнт придатності основних засобів;
2. коефіцієнт оновлення основних засобів;
3. коефіцієнт покриття;
4. коефіцієнт швидкої ліквідності;
5. коефіцієнт абсолютної ліквідності;
6. коефіцієнт незалежності;
7. коефіцієнт фінансової стійкості;
8. коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;
9. коефіцієнт маневреності власного капіталу;
10. коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей;

11. коефіцієнт рентабельності активів;
12. коефіцієнт рентабельності власного капіталу;
13. коефіцієнт рентабельності діяльності.

З метою забезпечення відтворення основних засобів важливо вивчати їх стан. Стан і рівень використання основних засобів є важливим чинником підвищення ефективності діяльності підприємства, а також показником його інвестиційної привабливості. Стан основних засобів характеризують коефіцієнти зносу та придатності основних засобів, а також показники їх руху (оновлення, вибуття, надходження). Коефіцієнт амортизації вказує на частку витрат на придбання амортизованих основних засобів у відношенні витрат виробництва попередніх періодів. Норма амортизації визначається співвідношенням між сумою зносу основних засобів і первинною вартістю основних засобів. Показник придатності вказує, яка частина основних засобів придатна для використання в контексті господарської діяльності. Ці два коефіцієнти доповнюють один одного і в сумі дають одиницю. Тому, зважаючи на критерій мінімізації, у розрахунках доцільно використовувати лише один із них.

Рівень фактичних інвестицій на підприємстві дає змогу оцінити коефіцієнт оновлення основних фондів, який відображає частку введених в експлуатацію основних засобів у даному періоді від загальної вартості основних засобів на кінець звітного періоду.

Наступним кроком є створення моделі оптимізації інвестиційної привабливості компанії. Узагальнюючи отриману інформацію можна отримати параметр оптимізації. Фактичне визначення показника вимагає одночасного врахування кількох параметрів, які можна узагальнити та використати відповідно до сукупності властивостей досліджуваного об'єкта. На сьогоднішній день існує величезна кількість методів, які використовують різні аналітичні формули для розрахунку оцінки окремих властивостей і повної оцінки. На нашу думку, доцільно звернути увагу на характеристики бажаності.

Суть застосування функції бажаності як функції оптимізації полягає в тому, що значення кожного з параметрів, які визначаються при проведенні оптимізації та можуть сприяти вирішенню проблеми, потім перетворюються у

відповідну бажаність, з якої формується узагальнена функція бажаності D , яка є оптимізацією середніх геометричних окремих параметрів.

Шкала бажаності коливається в діапазоні від 0 до 1. Значення найбільш сприятливих факторів для ефективного функціонування підприємства порівнюються зі значеннями, близькими до 1 (від 0,6 до 1). Ті ж фактори, які вважаються негативними, визначаються за шкалою бажаності зі значеннями, близькими до 0 (максимальне значення до 0,4). Конкретні засоби реалізації функції бажаності можуть бути дуже різноманітними. Для аграрного виробництва доцільно застосовувати функцію бажаності Харрінгтона [11]:

$$D = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n d_i},$$

$$d_i = \exp(-\exp(-y_i))$$

де n – кількість показників, що використовуються для оцінки інвестиційної привабливості компанії;

d_i - часткова функція, що визначається за шкалою Харрінгтона;

y_i - показник інвестиційної привабливості в безрозмірному вигляді.

Шкала Харрінгтона умовно поділяється на п'ять розділів, які характеризують весь діапазон значення розглянутих показників. Точка з координатами (0,0; 0,4) є критичним поворотом кривої – вона розділяє значення показників на задовільні та незадовільні (рис. 3.1).

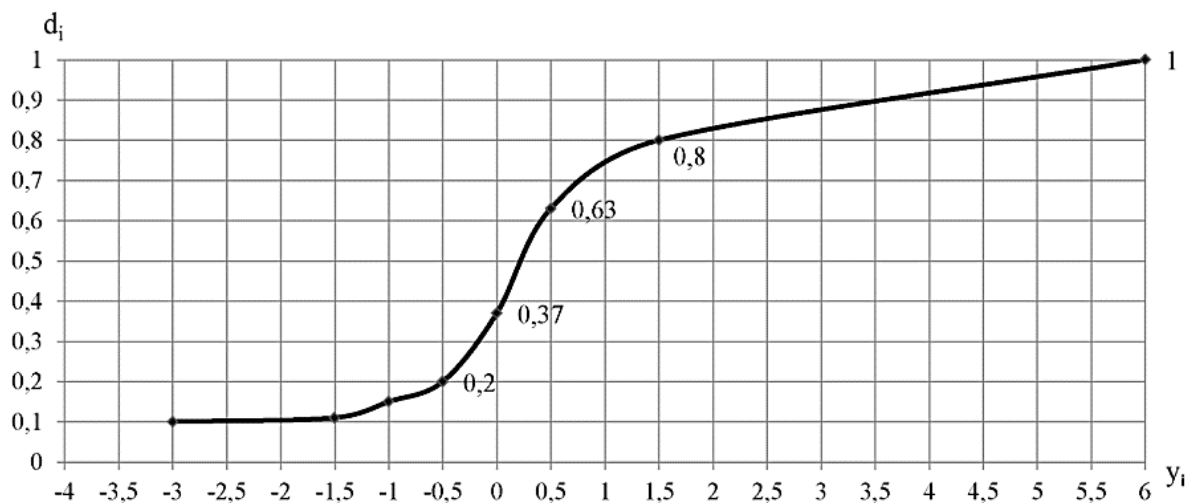

Рис. 3.1 Функція бажаності Харрінгтона

Для застосування шкали Харрінгтона необхідно «всі досліджувані показники привести до безрозмірного вигляду відповідно до осі абсцис та розрахувати величини частинних функцій Харрінгтона» [48].

Для надання показникам безрозмірного вигляду (у) скористаємось формулами:

$$y_i \uparrow (\max) = \frac{k_i}{k_{крт}},$$

$$y_i \downarrow (\min) = \frac{(1 - k_i)}{k_{крт}}$$

де k - значення показника, отримане при розрахунках;

$k_{крт}$ - критичний рівень показника;

max/min - критерій за яким отриманий показник досягає максимуму чи мінімуму.

При впровадженні запропонованої методики спрощення в умовах ТОВ «Ольга» слід враховувати, що вибір фінансових показників не завжди є однаковим. Для кожного підприємства в різних умовах господарювання доцільно використовувати різні показники. На базі ТОВ «Ольга» апробовано модель оцінки інвестиційної привабливості компанії на основі функції бажаності Харрінгтона, зокрема для аналізу використано публічну фінансову звітність цієї організації за 2018-2022 роки.

Таблиця 3.6

Градації інвестиційної привабливості в залежності від значень функції бажаності

Значення функції	Характеристика рівня інвестиційної привабливості
1,00-0,82	відмінний
0,81-0,65	добрий
0,64-0,39	задовільний
0,38-0,20	незадовільний, підприємству загрожує банкрутство
0,19-0,00	критичний, підприємство банкрут

На першому етапі визначення інвестиційної привабливості ТОВ «Ольга» за запропонованою методикою було розраховано 14 показників, що відображають певні особливості фінансового стану підприємства (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Показники фінансового стану ТОВ «Ольга» за 2018-2022 рр.

Показник	Вхідні дані					Критерій оптимізації	
	2018 р	2019 р	2020 р	2021р	2022р		
k ₁	0,33	0,34	0,38	0,49	0,56	0,50	max
k ₂	0,03	0,07	0,12	0,08	0,34	0,10	max
k ₃	2,02	2,03	1,87	1,88	1,05	1,00	max
k ₄	0,66	0,73	0,71	1,04	0,77	0,80	max
k ₅	0,00	0,01	0,11	0,27	0,02	0,25	max
k ₆	0,61	0,53	0,43	0,45	0,16	0,50	max
k ₇	1,55	1,12	0,77	0,82	0,19	1,00	max
k ₈	0,50	0,51	0,46	0,47	0,05	0,10	max
k ₉	0,66	0,77	0,85	0,81	0,24	0,50	max
k ₁₀	1,30	0,93	0,85	0,96	0,75	1,00	max
k ₁₁	0,02	0,07	0,03	0,20	0,07	0,10	max
k ₁₂	0,04	0,13	0,06	0,46	0,30	0,10	max
k ₁₃	0,02	0,06	0,02	0,15	0,13	0,10	max
k ₁₄	0,01	0,11	0,02	0,30	0,04	0,20	ma

Отримавши значення параметрів, що характеризують окремі ланки фінансового стану досліджуваного підприємства, за плановою методикою необхідно зробити їх безрозмірними. З цією метою кожен показник ТОВ «Ольга» порівнюється зі значенням отриманого критерію оптимізації (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Безрозмірні значення параметрів фінансового стану ТОВ «Ольга»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
k ₁	0,6538	0,6792	0,7585	0,9896	1,1220
k ₂	0,2734	0,6697	1,2144	0,7820	3,4103
k ₃	2,0202	2,0299	1,8675	1,8845	1,0480
k ₄	0,8308	0,9099	0,8856	1,3026	0,9625
k ₅	0,0052	0,0308	0,4277	1,0676	0,0699
k ₆	1,2145	1,0569	0,8669	0,9005	0,3190
k ₇	1,5462	1,1208	0,7650	0,8201	0,1898
k ₈	5,0500	5,0736	4,6454	4,6936	0,4583
k ₉	1,3196	1,5449	1,6983	1,6292	0,4749
k ₁₀	1,3030	0,9323	0,8455	0,9601	0,7520
k ₁₁	0,2105	0,7449	0,2850	2,0451	0,6616
k ₁₂	0,3539	1,3242	0,5993	4,6099	3,0110
k ₁₃	0,1696	0,6059	0,2166	1,5336	1,2941
k ₁₄	0,0285	0,5419	0,0897	1,4873	0,2218

На останньому кроці були розраховані підфункції для кожного вхідного параметра (табл. 3.9) і визначено значення функції Харрінгтона для кожного періоду дослідження.

За результатами оцінки значення функції Харрінгтона для ТОВ «Ольга» у 2018 році становило 0,60, у 2019 – 0,67, у 2020 – 0,63, у 2021 – 0,77, у 2021 – 0,77. 2022 - 0,61. Таким чином, виходячи з запропонованого граничного значення функції, інвестиційну привабливість ТОВ «Ольга» можна назвати задовільною у 2018, 2020, 2022 роках та хорошою в 2019 та 2021 роках.

Для перевірки результатів, отриманих у дослідженні щодо інвестиційної привабливості ТОВ «Ольга», використаємо запроповану дискримінантну модель для діагностики банкрутства Терещенко О.О.: $Z = 1,49x_1 + 0,09x_2 + 9,98x_3 + 4,99x_4 + 0,31x_5 + 0,10x_6$

де x_1 - співвідношення вільного грошового потоку до заборгованості;

x_2 - співвідношення підсумку балансу до заборгованості;

x_3 - співвідношення прибутку до підсумку балансу;

x_4 - співвідношення прибутку до обсягу продажів;

x_5 - співвідношення запасів до обсягу продажів;

x_6 - співвідношення підсумку балансу до підсумку балансу.

Таблиця 3.9

Частинна функція

Показник	2018 р	2019 р	2020 р	2021 р	2022р
k_1	0,5945	0,6023	0,6260	0,6896	0,7221
k_2	0,4673	0,5994	0,7431	0,6329	0,9675
k_3	0,8758	0,8769	0,8568	0,8591	0,7042
k_4	0,6468	0,6686	0,6620	0,7620	0,6825
k_5	0,3698	0,3792	0,5210	0,7090	0,3936
k_6	0,7432	0,7064	0,6569	0,6661	0,4834
k_7	0,8081	0,7218	0,6279	0,6438	0,4373
k_8	0,9936	0,9938	0,9904	0,9909	0,5314
k_9	0,7655	0,8079	0,8328	0,8219	0,5369
k_{10}	0,7621	0,6746	0,6509	0,6819	0,6241
k_{11}	0,4448	0,6220	0,4714	0,8786	0,5969
k_{12}	0,4956	0,7664	0,5774	0,9901	0,9519
k_{13}	0,4300	0,5795	0,4470	0,8059	0,7602
k_{14}	0,3784	0,5590	0,4009	0,7977	0,4489
Функція Харрінгтона	0,5968	0,6666	0,6280	0,7726	0,6090

Якщо $Z > 2$, ТОВ «Ольга» не загрожує неплатоспроможність; при значенні $1 < Z < 2$, фінансова стійкість підприємства порушена, але якщо вчасно вжити антикризових заходів, загрози банкрутства немає; за умови що $0 < Z < 1$, існує

ризик банкрутства через відсутність заходів з реструктуризації; якщо $Z < 0$, підприємство з великою ймовірністю збанкрутує.

Таблиця 3.10

Розрахунок Z-критерію О. Терещенка для ТОВ «Ольга»

Показник	2018 р	2019 р	2020 р	2021 р	2022 р
x_1	-0,02	0,01	0,16	0,15	-0,01
x_2	2,55	2,12	1,81	1,87	1,20
x_3	0,02	0,07	0,03	0,17	0,04
x_4	0,02	0,06	0,02	0,15	0,13
x_5	0,42	0,46	0,41	0,32	0,30
x_6	1,28	1,11	1,20	1,11	0,33
Z	1,10	1,72	1,35	3,36	1,35

За даними, отриманими за весь період, крім 2021 року, фінансова стійкість підприємства порушена, але розрахункові значення дискримінантної функції ТОВ «Ольга» в цілому не суперечать результатам запропонованої моделі.

Система ринкових відносин об'єктивно визначає наявність ризиків, які переважають у всіх сферах економічної діяльності. Ринкове середовище вносить елементи невизначеності у господарську діяльність і розподіляє «суміш» ризикованих ситуацій, що виникають за певних умов та обставин. Ризикові ситуації створюють умови для існування та реалізації економічних ризиків, яким у процесі своєї діяльності зазнають практично всі компанії.

Таким чином, ризик є невід'ємною частиною ведення бізнесу, а управління ним – частиною значної роботи, яку виконує кожна компанія для формування вартості. Проте крах багатьох підприємств і корпорацій останніми роками показує, що вони як мають адекватних систем управління ризиками, так й погано розуміють природу і специфіку ризиків, які супроводжують їх діяльність.

ВИСНОВКИ

1. Інвестиційна діяльність підприємства – це цілеспрямований процес створення необхідних інвестиційних фондів, збалансованих за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля), на основі вибору об'єктів ефективного інвестування та гарантії їх реалізації. Управління інвестиційною діяльністю підприємства – це процес відбору, обґрунтування та залучення інвестиційних ресурсів для реалізації інвестиційної політики підприємства, спрямованої на збільшення доходів, підвищення добробуту власників і працівників, підвищення економічного потенціалу, конкурентоспроможності, підвищення рівня економічного потенціалу, підвищення конкурентоспроможності підприємства.

2. Дослідження теми дипломної роботи проводилося за матеріалами ТОВ «Ольга». Оцінка діяльності даного підприємства показала, що рівень ресурсного забезпечення ТОВ «Ольга» зменшився, про що свідчать зниження чисельності працівників та вартості основних засобів на 23,5 та 4,8 %, відповідно. При цьому рівень матеріальних витрат в розрахунку на одиницю площі збільшився на 30,1 %, що спричинено зростанням цін на насіння, добрива та ПММ. Не зважаючи на вказані фактори ефективність роботи даного підприємства за період 2018-2022 рр. зросла. Так, продуктивність праці збільшилася в 3,5 рази, за рахунок значного зростання валового виробництва. Перевищення приросту прибутку над зростанням суми витрат обумовило приріст рентабельності на 8,16 відсоткові пункти. Прибуткова діяльність підприємства свідчить, що дана організація має фінансові можливості для здійснення інвестиційної діяльності.

3. Наразі ТОВ «Ольга» не має чітко визначеної системи стратегічних цілей. На основі оцінки середовища підприємства основними цілями були визначені: оптимізація виробничої структури, з врахуванням екологізації ґрунтів; організація ефективної маркетингової роботи на підприємстві; формування ефективного кадрового потенціалу з розробкою системи мотивації; вдосконалення технічного та технологічного забезпечення, для чого необхідно проводити інвестиційну діяльність та оновлювати технічний стан підприємства.

4. Успішний розвиток ТОВ «Ольга» можливий лише на основі ефективних інвестиційних проектів та рішень. Ефективність інвестицій формується переважно на етапі їх планування та проектування. Тому управління цією ефективністю вимагає від підприємства наукової оцінки інвестиційних рішень і вибору найбільш підходящого. Відповідно до ієрархії складових стратегічного відбору цілей розвитку ТОВ «Ольга», управління ефективністю інвестицій має включати оцінку та вибір їх варіантів відповідно до:

- загальних стратегічних цілей його розвитку;
- функціональні стратегії - операційні, фінансові, інвестиційні, інноваційні та інші;
- інвестиційна політика;
- інвестиційних програм та згідно з чинним планом звітності.

Найвищий рівень обґрунтованості вибору стратегічних інвестиційних цілей досягається за допомогою методології проектного аналізу, яка передбачає розробку інвестиційних проектів та бізнес-планів.

5. Для дослідження доцільності розробки інвестиційного проекту було проведено аналіз інвестиційної привабливості ТОВ «Ольга». Запропоновано альтернативний підхід до визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства на основі використання узагальнюючої функції бажаності Харрінгтона. Для функції бажаності Харрінгтона розроблено градації рівня інвестиційної привабливості підприємства від відмінного рівня до критичного. Розглянуті різноманітні методики оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємств. Інструментарій, який може бути використаний виконавцем аналізу інвестиційної привабливості для обробки вхідної фінансової інформації, широко представлений в літературі з питань фінансового аналізу низкою формалізованих методик, які відповідно до специфіки їх загальних характеристик, можна об'єднати у три групи: ранжирування фінансових показників і коефіцієнтів; розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства - об'єкта дослідження; порівняння розрахункових показників з еталонними величинами.

6. Досліджено, що актуальним способом підвищення конкурентоздатності сільськогосподарських підприємств є доробка і зберігання рослинницької продукції в умовах підприємства. З цією метою пропонуємо інвестиційний проект з будівництва міні-елеватора на базі діючого сільськогосподарського підприємства. Вартість необхідного обладнання для функціонування мініелеватора становить 2051,6 тис. грн. На основі розрахованих показників окупності можна зробити висновок, що даний проект є доцільним, так як: значення чистої теперішньої вартості перевищує суму інвестицій на 574,6 тис. грн., період окупності проекту складає 4,36 років, індекс доходності складає 1,71.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Л., Поручник А., Савчук В. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : монографія. Київ : КНЕУ, 2020. 394 с
2. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навч. посіб./ Львів : Магнолія, 2019. 383 с.
3. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз. 4-те вид. Київ : КНЕУ, 2017. 592 с.
4. Герасимчук В. Проблеми та перспективи становлення інноваційного потенціалу в регіонах України. Регіональна економіка. 2023. № 1. С. 48–52.
5. Василенко В.О., Шматько В. Г. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 440с.
6. Волкова О.І, Денисенко М.П., Гречан А.П. та ін. Економіка й організація інноваційної діяльності: навч. посіб. / Київ : Професіонал, 2018. 960 с.
7. Воронков Д. К. Управління стратегічними змінами щодо інноваційного розвитку підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. № 6. Т. 3. С. 7–11.
8. Вострякова В. Ю. Розвиток інноваційного потенціалу підприємства: дис. канд. ек. наук : 08.00.04. Київ, 2020. 187 с.
9. Гуторов О.І., Михайлова Л.І., Шарко І.О., Турчіна С.Г., Киричок О.В., Управління інноваціями: навч. посіб./ Харків, 2018. 560 с.
10. Дудар Т.Г., Мельниченко В.В., Інноваційний менеджмент: навч. посіб, 2018. 560 с.
11. Жарун О. В. Особливості інвестування аграрних підприємств. Молодий вчений. 2019. №11. С.111-118.
12. Жарун О.В. Аспекти екологічної спрямованості інвестиційної діяльності. Матеріали науково-практичної конференції проекту «Школа екологічної свідомості». Умань, 2017. с.44-46
13. Жарун О.В. Розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств АПК. Збірник наукових праць НУБіП України. Київ, 2018. С. 43-49.

14. Жарун О.В. Стратегія розвитку інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. INNOVATIVE SOLUTIONS IN MODERN SCIENCE. Czech Republic. Prague. 2018. № 2(1), С. 12-17.
15. Жарун О.В. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ЗЕРНА// Молодий вчений. 2019. №2 (54). С.764-768.
16. Соколюк С.Ю., Чернега І.І., Жарун О.В., Коротєєв М.А., Тупчий О.С. Формування інноваційного проекту шляхом прийняття ефективних управлінських рішень. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип 98. Ч. 2: Економічні науки. С. 203-211.
17. Заболоцький Б. Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: : навч. посіб./ Львів: Новий Світ, 2017. 465 с.
18. Захарченко В.І., Корсікова М. М., Меркулов М. М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навч. посіб./ Київ: Центр учбової літератури, 2018. 448 с.
19. Ілляшенко С. М. Менеджмент та маркетинг інновацій : монографія. Суми : ВТД «Університетська книга», 2014. 616 с.
20. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: навч. посібник / 82 Суми : ВТД «Університетська книга»; Київ : Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2022. 324 с.
21. Казачков І.О., Стємпень О.В., Шляхи забезпечення інноваційного розвитку промислового підприємства. 2023. С. 90–97.
22. Квасницька Р.С., Ардашкіна Н. С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах. Вісник Хмельницького національного університету. 2023. № 6. С. 247–251.
23. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб./ Київ : КНЕУ, 2023. 504 с.

24. Кулиняк І.Я., Демків О.М., Проблеми впровадження інновацій на вітчизняних підприємствах та напрямки їх вирішення. Глобальні та національні проблеми економіки. 2022. № 2. С. 161–162.
25. Лапін О. В., Марчук Н. О. Визначення можливих напрямків інноваційного розвитку підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2024. № 2. С. 1–2.
26. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. 2016. 302 с.
27. Мельник О. Г., Косцик Р. С. Організаційні зміни: сутність та види. Науковий вісник національного лісотехнічного університету. 2019. № 19 (3). С. 231–235.
28. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент: навч. посіб./ Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 400 с.
29. Павленко І.А. Економіка й організація інноваційної діяльності: навч. посіб./ Київ : КНЕУ, 2017. 204 с.
30. Піжук О.І., Багнюк В.І., Оцінювання реалізації інноваційного потенціалу підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. №15. 2023. С. 282– 287.
31. Пожуєва Т.О., Сучасні підходи до управління інноваційною діяльністю підприємства. Економіка і регіон. № 1. 2024. С. 103–109.
32. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560- XII : станом на 10 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 27.04.2024).
33. Продіус І.П., Кліменко В.В. Удосконалення управління інноваційною діяльністю на промислових підприємствах. Економіка і регіон. № 4. 2023. С. 273–277.
34. Римар М.В., Ликун Н.В., Етапи та принципи здійснення інноваційної діяльності підприємства. Проблеми економіки та управління. 2022. № 725. С. 360– 365.
35. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Київ : Знання, 2017. 662 с.

36. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз: Ч. 2.: Спеціальні методи фінансового аналізу: навч. посіб./ Дніпро: НМетАУ, 2020. 76 с.
37. Старик Р. Я. Управління змінами як фактор зміцнення ринкової позиції підприємства. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. 2021. № 21. С. 297–303.
38. Стойко І.І, Управління інноваціями: навч. посіб./ Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 200 с.
39. Т.В. Гринько, Формування інноваційної інфраструктури України як основа активізації інноваційної діяльності. Маркетинг і менеджмент інновацій. № 2. 2022. С. 438–442.
40. Тарасюк Г. М. Управління змінами в системі управління підприємством Економічні науки. 2020. №2(52). С. 287–291.
41. Ткаченко Т. П. Фінансовий аналіз: консп. лекц.для студ. усіх форм навч. Кам'янське: ДДТУ. 2018. 223 с.
42. ТОВ «Ольга» - основна інформація. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/31391711>(дата звернення: 27.04.2024).
43. Фіщенко О. М., Халаїмова А. В. Особливості оцінювання інноваційних ризиків. Маркетинг і менеджмент інновацій. № 4. 2021. С. 52–57.
44. Феєр О.В. Управління інвестиціями як складова інвестиційного механізму підприємства. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 5. С. 256-259.
45. Шевченко Л. Методи моделювання інвестиційних процесів. Modeling the development of the economic systems. 2022. № 2. С. 62-65.
46. Шуст О.А., Гринчук Ю.С. Удосконалення заходів державного стимулювання інвестиційної діяльності в підвищення родючості ґрунтів. Інноваційна економіка. 2024. № 1-2. С. 126-130.
47. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навч. посіб./ Київ: Каравела, 2018. 568 с.
48. Школьник І. О., Боярко О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

49. Яцкевич І.В. Інноваційна політика України у післявоєнний період. Економіка та суспільство, Вип. (39). 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1392/1342> (дата звернення: 23.01.2024)

50. Ящук Д. Інноваційний потенціал України в умовах війни: тенденції та можливості. Вчені записки Університету «КРОК». 2024. Вип.3(75).С.31–35. DOI <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-31-35>